

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه جامع علمی - کاربردی

نظام آموزش کارشناسی حرفه ای

مصوب جلسه ۱۹۱ شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی - کاربردی
مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۱

مقدمه:

با استناد به ماده ۲۱ برنامه پنجم توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، راهبرد کلان شماره ۳ نقشه جامع علمی کشور و آئین نامه نظام آموزش مهارت و فناوری مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۰۱ هیات وزیران و در راستای پاسخگویی به نیازهای آموزشی بخش‌های حرفه ای حوزه‌های شغلی، نظام آموزش کارشناسی حرفه ای تعریف می‌شود. این نظام به همراه نظام آموزش مهندسی فناوری، تمامی آموزش های سطح کارشناسی را پوشش می‌دهد.

ماده ۱. اختصارات و تعاریف:

دانشگاه: دانشگاه جامع علمی - کاربردی

شورا: شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی-کاربردی

نظام: نظام آموزش کارشناسی حرفه ای

متقاضی: سازمان، دستگاه یا واحدی که نیازمند بکارگیری نیروی انسانی متخصص در مجموعه فعالیت های تعریف شده خود می باشد.

مرکز مجری: مرکز آموزشی است که با اخذ مجوز اجرا از دانشگاه، دوره کارشناسی حرفه ای را برگزار می نماید.

دروس مهارتی: مجموعه دروسی که مهارت دانشجو را در حوزه عمل ارتقاء می‌بخشد و شامل دروس آزمایشگاهی، کارگاهی، پروژه، کاربینی و کارورزی است.

ماده ۲. تعریف:

دوره کارشناسی حرفه ای مجموعه ای از آموزش‌های نظری و عملی است که دانش، مهارت و نگرش دانشجو در زمینه های تحقیق، طراحی، توسعه، برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی در بخش‌های فرهنگی، هنری، اجتماعی و اقتصادی ارتقاء می دهد. این آموزش ها مبتنی بر آموزش های چند مهارتی در طیفی از مشاغل همگون است که منجر به بالندگی در یک حوزه شغلی می‌شود.

ماده ۳. اهداف:

الف - افزایش کارایی و اثر بخشی منابع انسانی در حوزه های شغلی

ب - غنی سازی و توسعه حوزه های شغلی از طریق تربیت نیروی انسانی متعهد و متخصص

پ - پاسخگویی به نیازهای آموزشی حوزه های شغلی

ت - ارتقاء فرهنگ، تعهد و اخلاق حرفه ای با رویکرد اسلامی در حوزه های شغلی

ث - ایجاد زمینه های اشتغال مفید و مولد

ج - نهادینه کردن آموزش در محیط کار

چ - افزایش قابلیت های خاص شغلی افراد

- ح - ارتقا نظام‌های پشتیبان و بهبود فرآیندهای خدماتی
- خ - تربیت نیروی انسانی متخصص متناسب با هرم اشتغال
- د - ایجاد زمینه‌های مشارکت فعال شاغلین
- ذ - ایجاد زمینه و قابلیت‌های نوآوری و کارآفرینی

ماده ۴. قابلیت‌ها و توانمندی‌های فارغ‌التحصیلان:

در پایان هر دوره کارشناسی حرفه‌ای انتظار می‌رود فارغ‌التحصیل به مهارت‌های مشترک و بخشی از توانمندی‌های حرفه‌ای ذیل نایل شود.

۱- قابلیت‌ها و مهارت‌های مشترک

- الف - تجزیه و تحلیل رخدادهای و ارائه راه حل بهینه
- ب - برنامه‌ریزی انجام کار و هدایت کار گروهی
- پ - مدیریت و آموزش افراد تحت سرپرستی و انتقال اطلاعات فنی
- ت - بهبود و مستندسازی فرایندهای انجام کار و ارائه گزارش نتایج فعالیت‌ها
- ث - کارآفرینی، خلق و راه‌اندازی عرصه‌های جدید کسب و کار
- ج - برقراری ارتباط موثر در محیط کار
- چ - برنامه‌ریزی به منظور رعایت الزامات بهداشت، ایمنی و محیط زیست (HSE)
- ح - برنامه‌ریزی به منظور رعایت اخلاق حرفه‌ای
- خ - تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری بخردانه
- د - تفکر نقادانه و اقتضایی
- ذ - خلاقیت و نوآوری

۲- قابلیت‌ها و توانمندی‌های حرفه‌ای

- الف - برنامه‌ریزی و کنترل عملیات و گردش کارها
- ب - مدیریت منابع و مصارف و برنامه‌ریزی جهت استفاده بهینه از آنها
- پ - تهیه و تنظیم دستورالعمل‌های نظارت، بازرسی و کنترل کیفیت فرایندهای انجام کار
- ث - شناسایی مسائل و مشکلات فرایندها و بهبود آنها
- ج - پیش‌بینی نیاز مخاطبان (مشتریان) از طریق نظرسنجی و افکارسنجی
- چ - ارائه، هدایت و اجرای طرح‌ها و برنامه‌های کارشناسی
- ح - برنامه‌ریزی کارآمد درآمد - هزینه برای افزایش بهره‌وری
- خ - تجزیه، تحلیل و تفسیر اطلاعات
- د - تهیه، تدوین و تنظیم برنامه‌های رسانه‌ای
- ذ - تفسیر طرح‌ها و آثار هنری و ارزیابی آنها
- ر - طراحی نظام‌های پشتیبان تولید و عرضه خدمات
- ز - طراحی روش‌های تامین سرمایه

س - پیاده سازی برنامه‌های راهبردی

ش - امکان سنجی ارائه خدمات

ماده ۵. برنامه آموزشی:

الف - ضرورت ایجاد دوره:

برنامه آموزشی دوره کارشناسی حرفه ای پس از اعلام نیاز متقاضی به دانشگاه در قالب دلایل توجیهی ضرورت ایجاد رشته و تصویب آن در شورا طراحی می شود.

تبصره ۱: دانشگاه می تواند بر اساس نیاز کشور و حوزه های شغلی ایجاد دوره های کارشناسی حرفه ای را به شورا پیشنهاد نموده و پس از تصویب، نسبت به تدوین برنامه درسی مورد نیاز اقدام نماید.

ب- برنامه درسی دوره:

دوره کارشناسی حرفه ای مبتنی بر نظام واحدی و متشکل از مجموعه‌ای از دروس نظری و مهارتی است که با توجه به قابلیت‌ها و مهارت‌های مشترک و حرفه ای به ۲ بخش «آموزش در مرکز مجری» و «آموزش در محیط کار» تقسیم می‌شود. مجموع واحدهای هر دوره بین ۶۵ تا ۷۰ واحد و مجموع ساعات آن ۱۷۰۰ تا ۲۰۰۰ ساعت می باشد که در طول حداقل ۲ و حداکثر ۳ سال قابل اجراست. این دوره به ۲ روش نیمسال و بودمانی اجرا می شود.

۱- آموزش در مرکز مجری

۱-۱- روش نیمسال

در این روش، بخش آموزش در مرکز مجری شامل ۶۰ تا ۶۵ واحد است که معادل ۱۲۰۰ تا ۱۵۰۰ ساعت می‌باشد. در این بخش از آموزش‌ها، دروس به ۵ مجموعه عمومی (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و مجلس شورای اسلامی)، مهارت‌های مشترک، پایه، اصلی و تخصصی تقسیم می‌شوند که سهم هر یک از این مجموعه ها بر اساس واحد مطابق جدول ذیل است:

ردیف	تخصصی	ساعات
۱	تخصصی	۲۲-۳۰
۲	اصلی	۱۴-۲۰
۳	پایه	۴-۸
۴	مهارت‌های مشترک	۶
۵	عمومی	۹

از مجموع دروس اصلی و تخصصی حداقل ۱۰ واحد باید به صورت عملی تعریف شود. دروس عملی شامل آزمایشگاه، کارگاه و پروژه می‌باشد.

جهت گیری محتوایی این مجموعه دروس به شرح ذیل است:

مجموعه دروس تخصصی: مشتمل بر دروسی است که در ارتباط مستقیم با شغل و برای کسب شایستگی های خاص شغلی تعریف و به صورت نظری و عملی تدوین می شوند.

مجموعه دروس اصلی: مشتمل بر دروسی است که مقوم فهم و درک مباحث تخصصی و پل ارتباطی بین اصول و مبانی با موضوعات تخصصی آن حوزه شغلی است و به صورت نظری و عملی تدوین می شوند.

مجموعه دروس پایه: مشتمل بر دروسی است که فرد را برای درک اصول و مبانی دوره آماده می نماید و مقوم دروس اصلی است و به صورت نظری و عملی تدوین می شوند.

مجموعه دروس مهارت های مشترک: مشتمل بر دروسی است که مهارت ها و شایستگی های محیطی مهندس فناوری مانند مدیریت، برنامه ریزی، تجزیه و تحلیل، مدیریت کسب و کار، کار گروهی، خلاقیت و نوآوری و ... را ارتقاء می بخشد.

مجموعه دروس عمومی: مشتمل بر دروسی است که دانش، بینش و توانمندی عمومی دانشجوی را در حوزه های مبانی نظری اسلام، اخلاق و تربیت اسلامی، ادبیات فارسی و تربیت بدنی ارتقاء می بخشد.

۱-۲- روش پودمانی

در این روش، بخش آموزش در مرکز مجری شامل ۴ تا ۷ پودمان پایه و تخصصی است. پودمان ها بر اساس دروس تعریف شده در روش نیمسالی تدوین می شوند که حداقل زمان آموزش برای هر پودمان ۱۶۰ ساعت و حداکثر آن ۴۸۰ ساعت می باشد.

پودمان تخصصی: مشتمل بر چند واحد درسی نظری و عملی است که در ارتباط مستقیم با شغل و برای کسب شایستگی های خاص شغلی تعریف می شود.

پودمان پایه: مشتمل بر چند واحد درسی نظری و عملی است که مقوم فهم و درک پودمان های تخصصی است. تبصره ۲: مجموعه دروس عمومی و مهارت های مشترک بر اساس محدوده زمانی تعریف شده برای هر پودمان، در پودمان های پایه و تخصصی ارائه می شوند.

تبصره ۳: تدوین برنامه درسی توسط کمیته ای متشکل از نماینده متقاضی، نماینده دانشگاه (متخصص برنامه ریزی درسی)، ۲ تا ۳ نفر از متخصصان حوزه شغلی و ۲ تا ۳ نفر از مدرسان دارای سوابق آموزشی در حوزه شغلی مورد نظر انجام می پذیرد.

تبصره ۴: برنامه های درسی پس از تصویب در شورا و ابلاغ قابل اجراست.

تبصره ۵: در مجموعه دروس تخصصی و یا پودمان های تخصصی حداکثر ۶ واحد به صورت اختیاری می تواند تعریف شود.

تبصره ۶: کمیسیون برنامه ریزی استانی شورا مستقر در هر استان، به منظور ایجاد مهارت های جدید متناسب با شرایط و نیازهای استان، مجاز است حداکثر به میزان ۶ واحد از مجموعه دروس اصلی و تخصصی و یا پودمان های تخصصی را تغییر دهد. این تغییرات پس از اعلام به دفتر برنامه ریزی آموزشی و درسی دانشگاه قابل اجراست.

تبصره ۷: هر واحد نظری معادل ۱۶ ساعت، هر واحد آزمایشگاهی معادل ۳۲ ساعت و هر واحد کارگاهی و پروژه معادل ۴۸ ساعت است. در موارد خاص دروس آزمایشگاهی و کارگاهی یک واحدی را می توان به ترتیب ۴۸ و ۶۴ ساعت در نظر گرفت.

۲- آموزش در محیط کار

بخش آموزش در محیط کار عبارت است از مجموعه فعالیت‌هایی که دانشجو به منظور تسلط عملی و درک کاربردی از آموخته های خود در آغاز، حین و پایان دوره تحصیلی، در محیط کار واقعی انجام می دهد.

۲-۱- روش نیمسال

در این روش، بخش آموزش در محیط کار شامل ۱ واحد کاربینی و ۴ واحد کارورزی به شرح جدول ذیل است:

ردیف	نام دوره	تعداد واحد	ساعت	شرح
۱	کاربینی (بازدید)	۱	۳۲	ابتدای دوره (پس از ثبت نام دانشجو تا پیش از پایان نیمسال اول)
۲	کارورزی ۱	۲	۲۴۰	پایان نیمسال دوم
۳	کارورزی ۲	۲	۲۴۰	پایان دوره

۲-۲- روش پودمانی

در این روش، بخش آموزش در محیط کار شامل ۱ واحد کاربینی و ۲ پودمان کار در محیط به شرح جدول ذیل است:

ردیف	شرح	تعداد واحد	ساعت
۱	کار در محیط ۱	۱	۲۴۰
۲	کار در محیط ۲	۲	۲۴۰

تبصره ۸: درس کاربینی در اولین پودمان پایه ارائه می‌شود.

تبصره ۹: فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی حرفه ای به روش پودمانی می‌توانند نظیر سایر کارشناسی های ناپیوسته با توجه به شرایط مربوط ادامه تحصیل دهند.

تبصره ۱۰: دروس کارورزی ۱ و کارورزی ۲ در روش نیمسال و پودمان های کار در محیط در روش پودمانی می‌تواند در خارج از تقویم آموزشی دانشگاه (فصل تابستان) اجرا شود.

تبصره ۱۱: حداقل سهم ساعات دروس مهارتی ۶۰ درصد کل ساعات دوره است.

۳- جهت گیری نظری و مهارتی دروس

جهت گیری نظری و مهارتی دروس بر حسب ساعت (بدون احتساب دروس عمومی) مطابق جدول ذیل است:

ردیف	نوع دروس	ساعات	درصد
۱	نظری	۶۲۰ - ۷۴۰	-
۲	مهارتی	۴۰۸ - ۵۸۸	۵۱۲

ج- شرایط مدرس:

شرایط مدرسان دوره های کارشناسی حرفه ای علاوه بر معیارها و ضوابط هیات ممیزه دانشگاه، بر اساس شاخص های حداقل مدرک، سابقه و تجربه کار تخصصی در حوزه شغلی مورد نظر، گواهینامه های تخصصی مرتبط و ... برای هر درس به صورت مجزا در برنامه درسی تعیین می گردد.

د- پذیرش دانشجو:

پذیرش دانشجو در این دوره بر اساس شرایط عمومی تحصیل در نظام آموزش عالی مهارت و فناوری کشور و شرایط اختصاصی مندرج در برنامه درسی و دفترچه پذیرش انجام می پذیرد.

شرایط اختصاصی با توجه به معیارهای ذیل تعیین می شود:

الف - مدرک کاردانی

ب - میزان نیاز متقاضی

پ - اشتغال به کار مرتبط (حسب رشته)

ت - ظرفیت ها و شرایط خاص مرکز مجری

ه- محیط آموزشی:

بخش نظری و بخش عملی دوره (شامل آزمایشگاه ها، کارگاه ها و پروژه)، بر اساس استانداردها و اصول حاکم بر این آموزش ها در مراکز مجری و بخش آموزش در محیط کار در محیط کار واقعی انجام می پذیرد.

ماده ۶. وظایف مرکز مجری:

مرکز مجری علاوه بر اجرای آموزش های نظری و مهارتی در محیط آموزشی - مطابق ضوابط دانشگاه - باید شرایط و هماهنگی های مورد نیاز اجرای بخش آموزش در محیط کار واقعی را ایجاد نماید. اعطای مجوز اجرا با احراز ملزومات فوق امکان پذیر است.

ماده ۷. اجرا و نظارت:

آیین نامه آموزشی و نظارتی این دوره متعاقباً توسط دانشگاه تدوین خواهد شد. تفسیر مفاد این نظام بر عهده شورا می باشد.

ماده ۸. تصویب:

این نظام در ۸ ماده و ۱۱ تبصره در جلسه ۱۹۱ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۱ شورا به تصویب رسید.

